

Asia: VN/32207/2022

Hallituksen esitys etäyhteysien edistämisestä oikeudenkäynneissä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yleisesti esityksestä

Suomen Perimistoimistojen Liitto r.y. (jäljempänä "SPL") pitää esitystä hyvin laadittuna ja lähtökohtaisesti kannattaa esitettäviä muutoksia.

Mitä mieltä olette ehdotetuista pykälistä, jotka koskevat tuomarin osallistumista oikeudenkäyntiin etäyhteydellä (OK 2:15-16)?

SPL kannattaa esitettäviä muutosta. Täysimittainen etäoikeudenkäynti voi olla tapauskohtaisesti perusteltua ja esityksessä asetetut vaatimukset rajaavat tuomarin etäosallistumista riittävästi

Mikä on mielipiteenne etäoikeudenkäynnin julkisuutta koskevasta pykälästä (OK 2:17)? Pidätkö asianmukaisena, että julkisuuden toteuttamisen keinot jätetään tuomioistuimen harkintaan?

Esitetty malli on perusteltu.

Mitä mieltä olette todistelun vastaanottamista etäyhteydellä koskevan momentin (OK 17:52.1) lisäedellytysten kumoamisesta?

SPL kannattaa lisäedellytysten kumoamisesta. Edellytysten arviointi tapauskohtaisesti tulee huomioitua riittävän tarkasti esitettyssä mallissa.

Mielipiteenne ilman näköyhteyttä tapahtuvaa kuulemista koskevista momenteista (OK 17:52.2-3)?

SPL kannattaa esitettäviä muutoksia. Tuomioistuimelle jää asia- ja tilannekohtaisesti riittävä kyky arvioida ilman näköyhteyttä tapahtuvaa kuulemista ja tarvittaessa edellyttää kuvayhteyttä.

Mitä mieltä olette ehdotetuista oikeudenkäymiskaaren ja rikosoikeudenkäyntilain pykälistä, joiden nojalla asianosaisen osallistuminen oikeudenkäyntiin voitaisiin määrätä toteutettavan etäyhteyden välityksellä (OK 12:8.5 ja ROL 8:13.5)?

-

Mitä mieltä olette pakkokeinojen ja poissalon seuraamusten käyttöalan laajentamisesta koskemaan etäyhteydellä tapahtuvaa valmisteluistuntoa (OK 5:15 d ja ROL 7:14 a kumoaminen) ja kattamaan

osallistumisen etäyhteydellä myös muualta kuin toisessa tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona (OK 12:8.4 ja ROL 8:13.4)?

-

Mielipiteenne etäyhteyden käyttöalan laajentamiseen koskemaan tunnustamisoikeudenkäyntiä (ROL 8:13.5 kumoaminen)?

-

Onko teillä muuta lausuttavaa esityksen johdosta?

SPL:n jäsenyritykset ovat merkittävässä roolissa sekä riidattomien että riitaisten saatavien oikeudenkäynneissä. Perintätoimistoissa työskentelee huomattava määrä luvan saaneita oikeudenkäyntiavustajia, jotka hoitavat riitaisten saatavien oikeudenkäynnit toimeksiantajiensa lukuun alusta loppuun asti. Perintätoimistoilla on asiakkaita ympäri Suomea ja perintätoimistoilla on sen vuoksi poikkeuksellisen hyvä tietämys mm. eri tuomioistuinten toimintatapojen eroavaisuuksista. SPL haluaakin tuoda esiin käytännön kautta ilmenneitä seikkoja ja mahdollisia parannusehdotuksia sekä olla mukana osallistumassa mahdollisiin uudistushankkeisiin.

Riitaisten saatavien osalta SPL:n jäsenyritykset tekivät vuonna 2021 laajoja haastehakemuksia käräjäoikeuteen arviolta yli 500 kappaletta. Vuonna 2021 SPL:n jäsenyritysten tekemistä riidattomista haastehakemuksista riitautui vasta käräjäoikeudessa arviolta yli 5.000 kappaletta.

SPL tahtoo korostaa sitä, että etäyhteyksien käyttämisestä, erityisesti asiamiestoiminnassa, on saatu paljon positiivista kokemusta ja palautetta. Etäyhteyksien käyttämisen edistäminen on ensiarvoisen tärkeää digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja sitä voidaan edistää oikeudenmukainen oikeudenkäynti huomioiden. Jo nykyisin käytettävissä olevat mahdollisuudet alentavat erityisesti matkustamiseen ja majoittumiseen liittyvien kustannusten määrää, kun toisella paikkakunnalla tapahtuva oikeudenkäynti voidaan hoitaa asiamiehen kotipaikan käräjäoikeuden etäyhteyspaikalta.

SPL:n jäsenoimistojen kokemuksen perusteella nykyinen tuomioistuimesta tai muusta viranomaisesta tapahtuva etäosallistuminen oikeudenkäyntiin on tehokasta. Teknisiä ongelmia on nykyään verrattain harvoin ja oikeudenkäynnin sujuvuus ei kärsi etäyhteyksien käyttämisestä. SPL kuitenkin katsoo, että istuntosalo-oikeudenkäynneillä on edelleen paikkansa eikä näiden toteutumista tule rajoittaa digitalisaation nimissä liialti.

SPL:n kokemusten perusteella tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa olevien etäyhteyspaikkojen määrää tulisi kasvattaa nykyisestä. Jo tällä hetkellä, ennen etäyhteyksien käytön laajempaa edistämistä, on tilanteita, joissa oikeudenkäynnteihin ei voida osallistua etäyhteyspaikkojen rajallisen määrän vuoksi. Ei ole tavatonta, että kun asiamies saa tiedon istuntopäivästä, on etäyhteyden käyttämisen mahdollistavat tilat jo varattu eikä etäosallistuminen ole mahdollista. Mikäli etäyhteyksien käyttöä pyritään kasvattamaan, edellyttää tämä riittävää määrää etäyhteyspaikkoja. Muiden kuin tuomioistuimissa olevien etäyhteyspaikkojen kartoittaminen tarpeen mukaan toteutuu osassa tuomioistuinpiireissä erinomaisesti ja paikkoja kartoitetaan esim. oikeusaputoimistojen tiloista, kun käräjäoikeuden tilat ovat varattuja. Tätä verkoston kartoittamista on kuitenkin varmasti mahdollista parantaa ja tarjota etäyhteyspaikkoja myös muiden viranomaisten tiloista. Etenkin jos näiden tilojen käyttöaste tällä hetkellä on vähäisempää, kuin tuomioistuimissa.

SPL yhtyy Suomen Asianajajaliiton lausumaan, mitä tulee tuomioistuimissa ja oikeushallinnon alalla käytettävästä Skype for Business -ohjelman korvaamista modernimmalla ja laajasti käytössä olevalla etäviestintäohjelmalla.

Tässä yhteydessä SPL haluaa myös korostaa, että nyt käytössä olevaa summaarista sekä takaisinsaantimenettelyä tulisi tehostaa niin, että pienriitojen määrää ja ylipäätään riitojen määrää voitaisiin vähentää.

Kantelinen Tero
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry